

*Extras din cartea
„Manual de supraviețuire”*

5.2. PENTRU A SUPRAVIEȚUI – GÂNDEȘTE !

Supraviețuirea înseamnă să scapi cu viață dintr-un accident, catastrofă sau nenorocire. Supraviețuirea (și opusul ei *sinuciderea*) fie individuală, fie colectivă, poate fi *imediată* sau *înceată, pe termen lung*. Ideal ar fi să scapi nu numai cu viață, ci chiar neatins, sau cât mai puțin afectat la trup, minte sau suflet. În mod obișnuit, *supraviețuirea* se referă la un pericol iminent, extrem de grav: moartea *rapidă*.

Doar moartea e ireversibilă – celelalte ne cazuri sunt remediabile.

Cauzele accidentelor

Deșteaptă-te, române! ☐☐☐

Accidentele pot fi provocate atât de factori *subiectivi* (chiar de victimă) cât și de factori *exteriori* (fără nicio legătură cu victima: cutremur, uragan, război etc).

- Lipsa de gândire

Nimeni nu dorește să ajungă într-o situație de supraviețuire, dar ea poate apare pe neașteptate oricând, oriunde – și nu numai din cauze exterioare. Studiile psihologice arată că numai o mică parte din accidente sunt “întâmplătoare”, datorită unor factori din afară. În majoritatea cazurilor persoana respectivă se pune *singură* în situația dificilă (*și-o face cu mâna ei...*). Foarte adesea accidentul este rezultatul unei purtări neconștiente a viitoarei victime (fără să se gândească), pentru a-și satisface o nevoie sau o pornire subconștientă (de ex. să impresioneze sau să atragă atenția cuiva; ca scuză pentru o anumită comportare; să pedepsească pe altcineva sau pe el însuși ș.a.m.d.).

Dacă analizezi la rece (*stai strâmb și judeci drept*) ajungi la concluzia că NU ghinionul pur și simplu, ci mai degrabă atitudinea sau modul de viață al victimei e motivul accidentului. De fapt, cauza e lipsa de gândire, prevedere, luciditate.

Un om gospodar, înțelept își planifică și pregătește cu consecvență viitorul, astfel ca să poată rezolva crizele sau surprizele *inerente* oricărei vieți fără eforturi și sacrificii deosebite - *fără eroisme*

În fond, eroismul (care subînțelege un sacrificiu personal în folosul comunității) e doar o soluție extremă de rezolvare a situației grave create de prostia, lăcomia, inconștiența etc (personală sau colectivă) cu care evenimentele au fost lăsate să se desfășoare în voia soartei, în loc să se acționeze preventiv, responsabil.

- Oricât ar fi de laudabil eroismul, se zice: *vai de nația care are nevoie de eroi!*

Cu toate acestea constatăm că foarte mulți oameni refuză să gândească la viitorul lor, la sfârșitul inevitabil. E adevărat, gândurile despre moarte nu au happy-endul obișnuit la serialele TV. Dar ei vor să gândească cât mai puțin, s-o facă alții în locul lor. De fapt, vor să lenevească mental, auto-amăgindu-se cu iluzia că toate “merg, vor merge bine”, spre a nu ajunge în situația

(nedorită de ei) de a gândi cu mintea lor, pe care s-o chinuie ca să rezolve în chip optim problemele concrete, complicate, ridicate de viața reală. Trăiesc cu impresia că dacă nu se gândesc la o problemă, ea dispare de la sine. Au nevoie mereu de un "tătuț" care să le poarte de grijă, să-i scape de încurcături. Ideea și iluzia unui astfel de om (din păcate întărită și de educația religioasă) e că până la urmă din orice necaz te va scăpa Dumnezeu, Tătuțu', Statul, Guvernul, părinții, norocul ș.a.m.d..

Adică mereu alții – numai el însuși nu.

Majoritatea oamenilor nu vor nimic altceva decât "liniștea" lor. Fără să-și dea seama că în felul acesta se sinucid. Liniștea o găsești doar în moarte – viața e tocmai *ne-liniște*. Scopul vieții unui *om adevărat* NU este ca la animale: să se îmbuibeze și să trăiască mult, vegetând, necreând ceva pentru semenii săi; ci să facă ceva, să trăiască *cu adevărat* (chiar dacă prin aceasta ar putea muri mai repede...).

Din păcate, după 50 de ani de educație sovieto-comunistă și 10 de "tranziție" numeroși oameni simpli (dar și alții) continuă să se comporte ca niște animale cărora le trebuie stăpân, sau ca niște sugari ce nu acceptă înțărirea. Când fac ceva nu se gândesc deloc la *consecințe*, iar când se petrece un accident – nu fac nimic pentru *a se salva* cu forțe proprii. Fie nu gândesc deloc, fie gândesc greșit. Ei nu cugetă deloc rațional asupra viitorului și se bazează pe minuni. Au o spaimă grozavă față de ideea răspunderii individuale pentru propriul viitor – și propriul trecut.

Este deprimant să vezi cu câtă lipsă de logică, de gândire constructivă, de coerență și responsabilitate se comportă cei din jur. Iar nenorocirea asta - *lenea de gândire, frica de a privi viața în față* și a acționa în consecință - se manifestă peste tot: în familie, pe stradă, la masă, în politică, la lucru sau la iarbă verde. Multă lume chiar fuge și se ascunde de realitate cu ajutorul drogurilor de tot felul: alcool, tutun, TV etc, numai pentru a scăpa de povara gândirii. Am auzit până și declarații încrâncenate: "noi muncim, nu gândim". Se pare că *gândirea doare*.

Mulți se poartă la fel ca ciobănașul din balada Mioriței. Acesta *afllă* că va fi victima unui atentat dar, în loc să-și ia contra-măsuri de autoapărare, de supraviețuire - stă la taclale (cu o oaie!), irosind timp prețios și acceptând astfel să moară prostește... (las celelalte interpretări ale baladei, mai favorabile, pe seama specialiștilor în folclor). Inșă nu cu taclale, vaiete, dorințe sau iluzii devii un supraviețuitor, un învingător, ci cu voință, fapte.

Vorba lungă – sărăcia omului.

Dacă nu-ți porți singur de grijă, dacă nu
te pregătești

pentru viitor, dacă nu acționezi, ai cele mai mari șanse să devii o victimă – să mori.

□ *faptă oricât de mică acum, când e nevoie, valorează mult mai mult decât un sac de vorbe!*

Peste 80 % dintre oameni *văd copacii, nu pădurea*; ei confundă cauza cu efectul; aleargă după himere (cum ar fi: îmbogățirea fără muncă, prin jocuri de noroc - de ex. la Caritas, Bingo, Loz în plic, etc); așteaptă mereu ca alții să facă o treabă neplăcută în locul lor (de genul: să vină nemții, sau primăria - să le curețe gunoiul din fața casei; sau să vină NATO - să-i apere) ș.a.m.d.

Astfel de exemple ar putea fi date la nesfârșit, căci inconștiența n-are margini. Plai cu boi... (vorba lui Mircea Dinescu). *Diferența dintre geniu și prostie e că geniul are totuși limite.*

O nerozie, chiar repetată și susținută de milioane de voturi – tot prostie sau neadevăr rămâne. Deși, după atâta susținere pare demnă de crezare. Așa se face că oamenii noștri imită fără să judece orice imbecilitate văd sau aud, numai să fie "amabalată" frumos, lucios. Parcă le-ar place să fie trași pe sfoară. Apoi, când consecința inevitabilă (evidentă și previzibilă pentru orice minte de adult normal) se produce, ei reacționează instinctiv, ca copiii: nu se uită la bârna din ochiul lor, ci caută așchia la vecin sau străin. Dacă fac ulcer din cauza Coca Colei, țipă "moarte străinilor care ne-au vândut băuturi otrăvitoare", iar dacă propriul jeg, mârlnie sau inconștiență îi îneacă - țipă "moarte țiganilor", fără să vadă cauza relelor în sinea lor, la ei înșiși. *Prostul dacă nu-i fudul, înseamnă că nu-i prost destul.*

Boala celor mai mulți este lipsa educației. Aceasta e și cauza și rezultatul lenei, prostiei, fuduliei, nepăsării, iresponsabilității sau comportării copilărești. Prea mulți adulți cred că numai faptul că ei există și trăiesc ar fi suficient pentru a-i îndreptăți să ceară și să capete, de la alții sau de la autorități, hrană, casă, loc de muncă, prime ș.a.m.d. - la fel cum gândesc copiii. Ei refuză să accepte viața așa cum e ea și nu caută soluții practice la "problemele" care apar fără încetare. Din păcate însă, viața e o continuă și dură luptă pentru existență. Desigur, dacă se găsesc fraierii sau interesații care să le satisfacă cererile nesfârșite, ei pot supraviețui - cerșind. Până la urmă însă tot vor pieri – și nu-i va plânge nimeni!

Am putea rămâne indiferenți față de oamenii care trăiesc de parcă ar vrea să moară și să-i lăsăm în plata Domnului (zicând despre ei: e libertate și fiecare are voie să facă ce vrea, *de gustibus non disputandum*, n-o să îndrept eu lumea, nu-i treaba mea etc). Dar NU o putem face, căci de soarta lor depinde și soarta noastră, nației, ei sunt o parte a poporului nostru.

Supraviețuirea noastră, a tuturor, depinde de a lor.

Uneori pentru a supraviețui nu trebuie să fugi – ci să stai, lupti, rânești gunoiul (material, mintal). Adică, trebuie să pui mâna și să schimbi mentalitatea fatalist-pesimistă, pasivă, miloagă, distructivă, egoistă, inconștientă, invidioasă sau compătimitor-iresponsabilă, corupția, toleranța față de ticăloșie, care îi caracterizează pe mulți (poate și pe tine?!).

Nu te mai lăsa, baza pe alții, autorități, Dumnezeu - că o să te scape, salveze, dea. Ia gândește-te puțin: cum să te "scape" ei? Totdeauna Salvarea vine târziu, spitalele n-au bani, poliția n-are dotare ș.a.m.d.. Ce să-ți "dea" alții? Ei pot doar lua, sau pot distribui (preferențial, inechitabil!) ce-au luat deja dela noi, alții. Precis nu vor veni cu bani de-acasă să-i dea mulțimii, ție! Ca să nu vorbim și de ghinionul nostru endemic, cu politicieni, manageri (din administrația, economia de stat) incompetenți, *lipsiți de orice gândire corectă*, ridicați prin contra-selecție. Țelu l lor este doar îmbogățirea urgentă – fără nicio judecată de perspectivă sau de interes cetățenesc, public, național. Ei se pricep bine doar la minciuni, sforării, pile, relații, șpagă și deloc la conducere eficientă, muncă, altruism. Dela ei sau dela Cer nu putem aștepta nimica; nădejdea salvării rămâne în noi. Toți politicienii promit doar lapte și miere, iluzii, în loc să arate cinstit că nimic nu se rezolvă cu efortul altora, ci numai prin munca, sacrificiul tuturor – dela Vlădică până la opincă.

Dragostea de țară se arată înainte de orice prin curajul și prin riscul de a mărturisi concetățenilor adevărul

(Mihail Manoilescu). Chiar dacă românii preferă să omoare, alunge, exileze vestitorul, în loc să ia măsuri, să se implice pentru îndreptarea strâmbătății.

Peste tot politicienii mint – însă prin alte țări ei se mai și trezesc, devin legendari când situația le-o cere. A rămas celebru programul de guvernare, oferta electorală "*blood, sweat and tears*" (sânge, sudoare și lacrimi) cu care Sir Winston Churchill a câștigat în 1940 alegerile parlamentare din Anglia. Englezii, care de 20 de ani se complăceau în vraja, iluzia demagogilor pacifiști, tocmai fuseseră crunt bătuți de armata nazistă. Ca boxeurul "trezit din pumni", ei au înțeles atunci că pălăvrăgelile, promisiunile politicienilor îi vor duce la dezastru. Au ales soluția, oferta cea mai neplăcută, dar realistă - și au câștigat războiul. Cine are urechi de auzit ...

Nu te amăgi. Nu te salvează nimeni – afară de tine însuși. *Deșteaptă-te române!* Poate că se

vor trezi din letargie și cei predispuși doar la contemplație, lene, iresponsabilitate, neimplicare în treburile publice, atât de slăbiți, îmbătrâniți înainte de vreme încât ai putea bănuși că în aerul, apa, hrana de la noi e ceva dăunător, debilitant. Sau că toți ar fi hipotensivi, avea insuficiență cardiacă! Oameni deja morți sufletește, chiar dacă pe dinafară par vii. Care se "gândesc" doar la ce doresc
rămână
, în loc de a face efortul să gândească la ce ar putea
să devină
(Cioran dixit).

Norocul - fie imediat, fie de lungă durată - este așa cum și-l face omul.

Mai repede poți muri NU din cauza unui cutremur, urs fioros, război ș.a.m.d., ci pentru că **NU GÂNDEȘTI**
- cum trebuie

. E la fel de rău să nu gândești ca și să gândești greșit. De obicei te pierde lipsa gândirii logice, cu bătaie lungă, manifestată de: lenea, frica, graba, nepăsarea, murdăria, i-responsabilitatea, ne-știința, ne-simțirea în care poate trăiești, sau pe care o accepți. De fapt - până la urmă oricare om are, obține doar ce-și face singur.
Ce-ți faci cu mâna (și mintea!) ta e sfânt.
Și în bine - și în rău!

De când ne știm, mentalitatea lui "lasă": lasă că merge și așa, lasă că n-o să se (ne) vadă (dacă fur, chiulesc, greșesc), lasă că trece și necazul ăsta (fără să fac eu ceva!), ș.a.m.d. - ne tot bagă în belele, dar nu vrem să învățăm, schimbăm nimic. Dacă vrei să intri în joc trebuie să respecti regulile respective: nu poți să fii
*și cu mâna în traista
altuia și cu sufletul în Rai*

Refuzul de a accepta că ai greșit și că pentru aceasta trebuie să răspunzi, plătești e simptomatic. Gălăgia făcută de presa românească în cazul descalificării unei gimnaste la olimpiada dela Sydney 2000 e numai o dovadă dintr-o mie. E mai simplu să arăți spre alții decât să-ți recunoști vina, în acest caz: amatorism, neglijență, neatentie, lipsă de informare – care au dus la acuzația de dopaj. Un filozof antic zicea:

fii atent la ce îți spun dușmanii, căci ei îți descoperă cei dintâi greșelile

. Din nefericire, ei îți află greșelile grave, de fond (și le exploatează în folosul lor) – nu pe cele mărunte, aparente, scuzabile, pe care le știai și tu.

Ca orice realizare din viața adevărată, supraviețuirea necesită consumul conștient al unui efort fizic și mintal *propriu*. Ea nu poate fi făcută de un înlocuitor, cu procură. *Cum îți așterni - așa vei*

dormi . Toate pilele, sforăriile, eschivările, chiulul, furtul, închipuirile cu care încerci să înșeli viața, pe alții - se întorc până la urmă împotriva ta. Nu fac doi bani când ești

singur

în fața amenințării, catastrofei.

Singur – și nu chiar. Iar cei din jur nu-ți sunt totdeauna de ajutor, chiar din contră.

- Pericolele exterioare

Pe lângă problemele pe care le naștem singuri (*ne batem cuie în talpă...*), inevitabil apar și cele provocate de alți oameni (aproțiați sau veniți de aiurea), sau de Natură.

Homo homini lupus (omul se poartă cu alți oameni ca și când ar fi lup) ziceau romanii încă din antichitate.

Interesul poartă fesul – de la indivizi până la marile puteri, toți își urmăresc doar scopurile, interesul propriu, fără să se gândească la alții, consecințele globale ale faptelor lor. În loc să trăiască rațional, oamenii sunt preocupați mai mult de sex, putere, distracții, violență. Fie că te lovește în cap un membru al familiei sau un necunoscut; fie că îndurăm tranziția permanentă sau invaziile repetate (militare, economice etc) ale unora, câtorva dintre vecinii aproțiați sau depărtați (barbarii dela Răsărit, păgânii dela Sud, perfizii dela Apus); fie chinul continuu de a prinde din urmă, ne adapta la neobositul “progres” al străinătății (care adeseori nu e un progres real, ci tot o invazie - mascată), iată tot atâtea amenințări grave la viața cuiva - sau a noastră, tuturor.

Dar astfel de “invazii” nu sunt dovada unei dușmăanii, persecuții, reavoințe față de noi, ci o formă a luptei altora pentru supraviețuirea lor în cadrul nemiloasei competiții internaționale. Ei nu se preocupă de tine, noi – ci de soarta

lor. O luptă-i viața...
clama și Coșbuc (tot cam fără ecou)!!! Competiția e însă un fenomen natural. De ex. în Africa, în fiecare dimineață se trezește o antilopă care se străduie să alerge mai repede decât orice leu (căci altfel va fi mâncată) și un leu care se va strădui să alerge mai repede decât cea mai înceată antilopă (căci altfel moare de foame). Șamd.

Suprapopularea globului, sărăcia lucie a prea multora din cele 6 miliarde de oameni, stagnarea sau scăderea nivelului de trai al unora din cauza accesului inegal la progresul tehnic (3 miliarde de oameni nu au acces la telefon, 2 miliarde la electricitate ș.a.m.d.), moartea violentă datorată numeroaselor războaie de tot felul, poluarea masivă a mediului – toate aceste pericole vitale pentru omenire, țara noastră sunt reale. Ele sunt evidente pentru orice om cu scaun la cap. Doar în *ultimii zece ani* populația României a scăzut cu 1 mil. oameni (iar în următorii 10 ani va scădea cu încă un milion), în timp ce populația globului a crescut cu 450 milioane, mai ales în țările foarte sărace. Credeți oare că această mare de oameni o să stea liniștiți la “casele” lor, așteptând să moară de foame? Sau că în năvala lor pentru supraviețuire ne vor ocoli pe departe, admirând cu invidie, respect blândețea, omenia, folclorul nostru (de fapt, lenea noastră)?

E bine însă de știut că invadatorii, tâlharii, derbedeii se întind doar atât cât li se dă voie... Nu ei sunt de vină când apucă, iau. N-ar reuși să facă nimic dacă n-ar apărea "cozile de topor" (care își vând frații pentru 30 de arginți) și iresponsabilitatea multor victime.

De ce oare tot năvălesc unii și alții peste noi, în loc să ducă în altă parte? Pentru că suntem o pradă ușoară. Având o țară minunată, cu climă plăcută și hrană suficientă, nu ne-am pus serios problema supraviețuirii, ba chiar am devenit nepăsători, fataliști. Acceptăm, credem ușor tot felul de prostii, minciuni, risipim ineficient resursele, ne lăfăim pe teritorii uriașe pe care nu le cultivăm (dacă am avea noi densitatea populației din Olanda, în România s-ar înghesui 83 de milioane de locuitori) și nu prețuim, păstrăm, apărăm deloc cele căpătate de la Dumnezeu. Până ce alții, mânați de nevoi: suprapopulare, șomaj, lipsă de terenuri agricole ș.a.m.d., vor da năvală să ni le ia. Alții se zbat, luptă, sunt conștienți de greutățile vieții - pe când noi ne văităm, visăm, chiulim, așteptăm, *stăm, cerșim...*

În cadrul acestei dure lupte pentru existență (pe care însă prea mulți dintre noi refuză s-o vadă), cu inevitabili învingători și *învinși*, câștigători și *pierzători*, supraviețuitori și *dispăruți*, s-a pus mereu și se pune în continuare problema

supraviețuirii nației

noastre. (Re)citește

Doina

lui Eminescu! Pericolele sunt mereu actuale, chiar dacă se încearcă pe toate căile (cel mai adesea cu succes) și cu tot felul de gogoși adormirea brumei de vigilență ce-o mai avem.

Slăbiciunile unora - devin foloasele altora.

Se spune că un român și un japonez mergeau prin savana africană. Obosiți de drum și căldură, când gă...

Să nu uităm însă că *orice rău are și o parte bună*: adeseori dela străini s-au putut învăța multe (cine a vrut), fie bune - fie rele. Noi suntem de vină că mai adesea am învățat relele: organizarea crimei – nu ordinea publică; șpaga - nu eficiența administrației; grevele – nu eficiența muncii; noile tehnologii ale fărădelegilor – nu cinstea și datoria. Uneori chiar am primit ajutor dela ei și continuăm să primim, de ex. sub forma ajutorului pentru integrarea europeană - vezi # 20.4. Așa că nu e nici bine, nici corect, să aruncăm toată vina pe trădare, străini sau

soartă.

În realitate, mai multă vină are propria lene, lipsa de gândire și de acțiune cu bătaie lungă.

- Ce ne va aduce viitorul

***Ce e mic, rău, negru , urât și bate la ușă? □ □ □
Viitorul! □ □***

”Tranziția” actuală nu e ceva trecător: viitorul va fi o permanentă și continuă tranziție - spre necunoscut. Orice clipă e una de tranziție. Schimbarea și nesiguranța vor fi *singurul lucru sigur*. Capacitatea noastră de supraviețuire depinde de învățăturile trecutului. Dar prezentul e mult diferit de trecut – iar viitorul va fi și mai surprinzător. Istoria, trecutul ne poate ajuta doar parțial să facem față la ce ne așteaptă în viața de zi cu zi:

- **Pericolele social-economice:** În ultimul secol populația globului a crescut de 4 ori. Majoritatea oamenilor trăiesc în orașe. Progresul științei (motivată prea mult de goana pentru câștig material și cenzurată prea puțin de criterii etice sau morale) a produs noi și noi tehnologii cu o influență majoră în viața oamenilor: antibioticele, aviația cu reacție, ingineria genetică, armele de distrugere în masă, internetul - și multe altele. Ele au mărit dramatic densitatea, intensitatea și ritmul interacțiunilor umane. Internaționalizarea sau globalizarea înaintea nestăvilite și ne implică pe toți, cu sau fără voia noastră.

Sistemele sociale și economice globale au în prezent mult mai mulți factori: oameni, organizații, întreprinderi, tehnologii sau țări noi, cu mult mai multe legături reciproce. Între ele se transferă cantități mult mai mari de materiale, energie și informații, cu viteze mult mai mari decât în trecut. De ex. între 1960-2000 populația globului s-a dublat, dar traficul anual global (numărul de km parcurși de oameni în automobile, autobuze, trenuri și avioane) a crescut de 5 ori. Azi toate evenimentele se petrec mai repede, în număr mai mare și cu o complexitate interactivă mai mare.

Creșterea rapidă și aparent fără sfârșit a conectivității și transferurilor între oameni provoacă o avalanșă de probleme sociale și tehnice. Soluționarea lor cere mai multă ingeniozitate, mai multe idei practice - pentru a lua decizii corecte la momentul oportun. Dar foarte des nu mai putem face față vitezei mari cu care toate se schimbă în jur, suntem incapabili să producem suficient de repede cantitatea de gândire novatoare necesară. Sistemele sociale, economice, ecologice și politice se bazează din ce în ce mai mult pe calculatoare și instalații automate, dar legile care conduc aceste sisteme complexe nu sunt încă bine cunoscute. Programele pe care se bazează automatizarea lor sunt deficitare. Ele ajung să depindă în mod neașteptat de factori

imprevizibili și să se comporte (aparent) illogic – de fapt, nelinear.

Dacă omenirea nu se trezește ca să frâneze creșterea haotică a sistemelor pe care ea însăși le-a creat (ca *ucenicul vrăjitor*) și să le reducă viteza, ele vor fi zguduite din ce în ce mai des de defecțiuni catastrofale. Cu consecințe dramatice pentru viața noastră. Fie că ne place sau nu, urmările vor fi: crize financiare, încetinirea dezvoltării mondiale, scăderea nivelului de trai.

Totuși, o veste bună: războaiele mari, mondiale, vor dispărea. Nu pentru că ar reprezenta o acțiune evident rea, ci pentru că sunt o dovadă clară de prostie: ele sărăcesc și distrug sigur toate părțile participante la conflict. Țările mari, civilizate, s-au deșteptat suficient. Dar războaiele mici, locale, terorismul vor mai continua, din păcate, să facă victime nevinovate. *Pentru conducători, războiul e un sport profitabil; pentru cetățeni – e un dezastru* (Immanuel Kant). Vezi și # 18.

- **Pericole biologice:** degenerarea indivizilor atât din societățile și țările avansate (datorită sedentarismului: obezitate, boli grave, reducerea natalității etc) cât și a celor subdezvoltați (din cauza foamei, suprapopulării, creșterii violenței și criminalității ș.a.m.d.); (re)aparitia unor boli, microbi, paraziți rezistenți la orice medicament cunoscut; utilizarea teroristă a armelor atomice sau biologice etc. Trebuie să recunoaștem că, pe lângă unele avantaje: obținerea mai ușoară a hranei, adăpostului, apărării etc – civilizația și educația au și efecte nefaste asupra omului: deteriorarea funcțiilor sale vitale, slăbirea forței fizice, descreșterea fertilității, slăbirea instinctului de supraviețuire și spiritului combativ ș.a.m.d.. Cu grave urmări negative: sedentarism, fuga de realitate (în imaginarul mai simplu, comod – vezi realitatea “virtuală”, drogurile) ș.a.m.d..

- **Pericole ecologice:** Echilibrul ecologic al planetei este grav periclitat. Pentru *prima oară în istoria ei* omenirea a ajuns să poată mișca materiale, să producă energie și gunoaie, în cantități de acelaș ordin de mărime ca și Natura. Omul poate, prin acțiunile sale inconștiente, să provoace – direct sau indirect - catastrofe naturale (inundații, secetă, uragane, cutremure); accidente nucleare etc. Ca să nu mai vorbim și de lipsa apei: în anul 2000 un miliard de oameni nu aveau acces la apă potabilă iar 2 miliarde nu aveau acces la niciun fel de apă. Sau de lipsa aerului respirabil: milioane de orașeni se asfixiază datorită *smogului* (ceață otrăvitoare cauzată de gazele produse de autovehicule).

În goana ei pentru bani, omenirea se autodistruge prin: poluare, experimente genetice făcute

fără a avea cunoștințele necesare, utilizarea antibioticelor pentru îngrășarea animalelor, netratarea gunoaielor etc. Iar gravitatea acestor probleme este mult accentuată de suprapopularea planetei.